

zemlje ni treba nič poravnati, le prav zelo peščeno, apneno in šotasto je precej tudi poravnati in, če treba, tudi nekoliko poteptati; take zemlje ni še enkrat pred setvijo prekopavati, pač pa bolj težko.

Zemljo nadalje rahljamo z okopavanjem. Kolikor je teža, toliko večkrat mora okopana biti; prav zelo lahke peščene zemlje niti ne kaže okopavati. Okopavati in rahljati jo je zlasti po obilnem deževji, kakor hitro se je dovolj osušila.

Večkrat, kadar okopavamo, osipamo ob enem tudi take zelenjadne rastline, katere delajo stranske korenine ob deblih, kakor hitro pridejo debela pod zemljo. Take osipane rastline naredo torej več korenin, vsled teh porabijo več hrane ter se razvijajo uspešneje. Rastline je osipati, kadar rasto najživahneje.

Osipaj tudi take rastline, katere naredo nekoliko korenin nad zemljo, kakor na pr. repa, pesa, itd., za tegadelj, da ohranijo boljši okus. Tudi kolarabe so okusnejše, če je gomolja z zemljo pokrita.

Samo ob sebi je umevno, da je treba tudi pleti. Plevel je vselej s koreninami izrjavati, drugače se razraste, in le težko se ga je potem iznebiti. Tudi ga je pleti, predno plevelne rastline odcveto in naredo seme.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1889. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanju živine in mesa. Kdor želi sprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovaču izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendijo po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendije imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenju, in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike. Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1889. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si ima za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučeni kovačev in zdravnikov kopitnih bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mescvnihih, zatorej naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Jos. Fr. Seunig,

podpredsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,

začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija t. l., in sicer: 27. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskavali podkovske šole. 28. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri se hočejo podvreči tej skušnji, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. dne junija t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani

dne 6. maja 1889.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Razne reči.

* Nova prikuha. Sej grah kolikor mogoče gosto ob času od meseca marcija do jeseni. Kadar vzraste 6 palcev visok, pa ga poreži in priredi ga v kuhinji kakor špinačo. Kolikor nežnejši so poganjki, toliko boljša je jed. Da imaš vedno svežega graha, moraš ga ob raznih dobah sejati.

* Hrostek grahar je neprijeten gost v grahu ter dela veliko škode. Graharja zatreš najlaže, ako ves piškavi grah, ki plava po vodi, vržeš v ogenj. Posebno pa glej, da ne bodeš takega graha sadil, ampak samo klenega in težkega. Prav pametno ravnaš, ako grah, predno ga spraviš, dobro presušiš, bodi si na peči ali v peči, samo pazi, da ne bode topla nad 45 Celzijevih stopinj. Izkušnja namreč uči, da ličinka ob tej toploti pogine, grah pa ostane vendar še kaljiv.

* Najboljše gnojivo igličavemu drevju ter raznovrstnim cipresam, borovcem, smrekam in drugemu takemu drevju, ki raste po naših lepotičnih vrtih, je voda, v kateri se je dlje časa namakal svež slamnat gnoj govej. Gnojiti lahko pričneš, kakor hitro začne drevje poganjati, in dokler ne dozore poganjki.

* Odrezke in suhljad od sadnega drevja je precej pospraviti s sadovnjakov in vrtov, ker ob gorkem vremenu izleze ves mrčes, ki je bil zaležen, iz tega lesa, ter gre potem na zdravo drevje škodo delat.

* Pomoč zoper metulja belina po vrtilih. Nasej po vrtu na več mestih navadnega ostrožnika (nemški: Rittersporn, latinski: delphinum), in sicer tolikokrat, da ti cvete do jeseni. Ostrožnikova vonjava je metulju belinu tako prijetna, da prihaja na večer kar trumoma nanj posedat. Ako jih zvečer loviš, s svetilnico, zlasti kadar delajo zalego, lahko jih na tisoče, brez truda ugonobiš.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

107.

Dela in opravila Japoncev.

Ceste japonske so podobne starorimskim. Vzlasti lepa cesta je glavna ali cesarska cesta, široka je, ravna kot miza, izvrstno makadamisovana, vedno dobro vzdržavana in obsajena z lepim drevjem, ki ponuja hladne sence ob vročini. Ta cesta se ne ustraši nobene evropske. Na gotovih krajih ob cesti stoje šatre, v katerih more utrujeni potnik se odpočiti in pohladiti s čašo bistre vode, za katero mu ni plačati čisto nič. Za malo novcev more dobiti tudi čašo čaja, ali prigrizek, na primer, rib, sadja, zelenjave itd.

Po mestih in večih vaseh so pošte, katere vzdržuje dotična gosposka. Te pošte so po dve, tri milje narazen in potnik more dobiti po ceni konja ali nosače. Potovanje na Japonskem je počasnno in neprijetno. Voz je še zelo malo, pred dobrimi tridesetimi leti je imel voz samo mikado, ki so mu ga bivoli vlačili. Kdor noče peš potovati, mora jahati, ali pa ga prenašajo v nosilu. Pa tudi s konjem ne moreš hitreje naprej, kakor navaden pešec, Japonci imajo namreč navado, da konja jahačevega vodi služabnik za uzdo in po tem je jasno, da mora konj tako stopati, kakor pešec. Nosila so dvojna: kango in norimon. Kango je pavolnata matraca, konca sta privihana in pritrjena na drog, ki ga nosita nosača, eden spredaj, eden zadaj. V matraci skrčen leži ali čepi potnik. Tako potuje le ubožno ljudstvo. Imenitnejši potniki se dajo nositi v norimonu; to je prostorno nosilo z oknom na obe strani; v njem potnik zložno sedi. Nosilo nosijo po štirje možje, dva spredaj, dva zadaj, štirje drugi pa stopajo poleg ali zadaj, da zamene utrujence.

Na vsakej pošti čakajo po dnevu in po noči seli za prenašanje in donašanje listov, dopisov, ukazov razglašanj in drugih listin, katere pošilja ali cesar, ali dostojanstveniki državni. Listine te so zaprte v črno lakovanej krabici z grbom cesarjevim ali dostojanstvenikovim, kateri jih pošilja. Seli ti so sami za silo oble-

čeni, da morejo lagje dirjati. Vselej dirjata dva od postaje do postaje in to zato, ko bi eden oslabil ali obolel, ali bi ga kaj drugega zadelo, da mu koj tovariš sneme krabico in hiti ž njo na bližnjo postajo. Ti seli dajo z daleč znamenje z malim zvoncem, da bi se jim vsak ognil s ceste. In res se mora ogniti vsak brez izjeme, tudi sami dostojanstveniki z vsem spremstvom. Za prenašanje zasebnih pisanj vzdržavajo trgovci mej seboj posebne sele. V novejšem času uvajajo Japonci brzozave, grade železnice in oborožajo vojno z najnovejšim orožjem.

Gostiln za potnike je mnogo in dosta dobrih, vzlasti ondi, kjer so pošte. V njih dobivajo tudi dostojanstveniki s spremstvom svojim vseh mogočih ugodnostij. Kakor druge hiše, tako so tudi gostilne le enonastropne, in katera je dvonastropna, tam je drugo nastropje nizko in večinoma pripravljeno za shranjevanje zalog. Za hišo je razkošen vrt. Pri kuhinji so prostori za navadne potnike, sobe za imenitnejše goste so zadaj. K njim vodi poseben pokrit hodnik ob strani hiše, da takim potnikom ni treba hoditi, ali se celo riniti skozi gnječo preprostega ljudstva. Te zadnje sobe za imenitnike so jako snažno in ukusno opravljene, vzlasti prijeten je razgled na vrt, na katerem se ziblje mal ribnjak.

108.

Duševne potrebe in ljudoljubne naprave Japoncev.

Prvotna, prava domača vera Japoncev je sintovska vera. Poleg najvišjega bitja ima še mnogo manjših bogov in polubogov. Sintovci nimajo podob po templjih, ampak le velika zrcala od kovine.

Druga, močno razširjena vera pa je budovska. Budizem se je sicer moral v marsičem spremeniti in se uravnati po starodavnem japonskem naboženstvu, vendar je obdržal poglobitve svoje poteze. Najvišjega svečenika nazivajo ninksit, na stopinji duhovenske hierarhije ima prvo mesto po mikadu. Po templjih japonskih budistov stoji premnogo podob. V Miaku, poprejnej prestolnici japonskega cesarja, imeniten je nek tempelj radi orjaške podobe budove. Ta molik sedi na lotosovej cvetlici. Visok je 73 črevljev in 9 colov, cvetlica pa 9 črevljev in 10 colov. Tempelj je obložen z belim mramorjem in ga podpira 96 stebrov od cedrovine. Poleg templja visi orjaški zvon, 17 črevljev in 2½ col visok ter tehta 2.040.000 holanških funtov. V nekem drugem templju, tudi v Miaku, pa stoji ogromen molik, ki ima 36 rok. Ta tempelj je znamenit tudi že zategadelj, ker v njem stoji v lepih vrstah 333.333 moliških podob, ako je verjeti Japoncem. Male podobe stoje spredaj, večje zadaj, da je moči pregledati vse.

Mnogo templjev stoji tudi v Nari, starej prestolnici cesarjev japonskih. Le-sem radi hodijo na božjo pot Japonci. Portugalski jezuit pater Almeida je bil v tem mestu 1650. l. in nam je popisal znamenitejša poslopja. Tempelj Kubozijev ima tri velike predvore *